

Việt Nam là một cộng đồng 54 dân tộc anh em. Mỗi dân tộc có phong tục đón Tết riêng, nhưng phong tục này đôi khi chỉ là quan niệm may mắn, nhưng cũng là biểu hiện nét đặc trưng văn hóa riêng của dân tộc mình.

Đêm giao thừa đi ăn trộm lúa may

Đó là tục lệ của người Lô Lô xa và bây giờ vẫn vậy. Đi lấy may không lấy lúa, không lấy nhưng vật có giá trị lớn, chỉ là củ hành, củ tỏi, thanh củi... và đương nhiên là không lấy cái của chính gia đình mình. Người Lô Lô định ninh ruộng trong thời khắc bước sang năm mới, nếu ai đó mang về nhà được một chút gì thì năm mới gia đình sẽ gặp nhiều điều tốt lành, ăn nên làm ra. Người Lô Lô ở Lũng Cú, Đồng Văn, Hà Giang thường lấy một thúng 12 cái, treo treo cho 12 tháng trong năm. Còn người Lô Lô ở Mèo Vạc thì lấy chỉ con số 3. Có thể là 3 củ tỏi, 3 lá rau... Nhưng trộm tỏi mà không nhổ hết, bẻ đứt là cũng không tốt, không cần làm gì. Điều đáng chú ý là người đi lấy may không đi công khai, không rủ nhau đi, không mượn nhà bạn bè để đi. Ai cũng đi âm thầm, lấy xong, gặp người quen cũng không chào hỏi. Thế nhưng nếu có bạn bè nhà bạn bè được thì họ cũng không bắt trách móc gì. Phong tục mà, ai cho thôi!

Đàn ông phở dợy sấm núi cấm

Với người Mông ở Si Ma Cai, Lào Cai, ngày thường, nếu cấm là nhiệm vụ của đàn bà con gái nhưng sáng mùng 1, đàn ông phở dợy sấm núi cấm và làm một việc cho lợn gà ăn, lấy nước, nói tóm lại là làm tất cả những việc. Cái lý của người Mông, nói như người dân Hoàng Chúng: “Khi

Đưa ra một đứa con trai, mình mang cái rau rón chôn ngay vào cột nhà, nếu con gái thì mình mang rau rón chôn vào cột giỗ. Nên con trai là trụ cột gia đình. Vì thế, Tết cổ truyền vẫn nằm trong gia đình, người con trai phải chịu trách nhiệm đỡ giữ đức truyền thống cho con cháu. Người Mông kiêng không ăn các loại rau vào ngày mùng 1 vì suy nghĩ ngày đầu năm đã ăn rau thì coi như con cháu năm này mình chỉ có rau mà ăn thôi, không giàu sang được. Tết đến, cũng không được thối lã, huyết sáo. Làm thế có khác nào “gửi” gió bão và, năm này sẽ gió lốc, hoa màu đổ nát. Sáng sớm mùng 1 Tết, ai dậy thì cần âm thầm mà dậy, không được gọi nhau, vì nếu mà gọi nhau, sâu bọ nghe thấy sẽ dậy đứng loắt “nhóm dậy” phá hoại ngô, lúa.

Hò nhau “Cờp” giỗ gà..

Người Pu Páo ở Hà Giang có tục “Đón giỗ gà” hay còn gọi là “Cờp giỗ gà”. Khi giao thừa đến, sắp sang năm mới, người ta phải canh chừng mấy chú gà trống. Thấy gà vờn và cánh, chuồn bọ gáy là người ta đốt ngay 1 quẹt pháo, ném vào chuồng gà. Lũ gà giật mình, nhẩy lên thi nhau gáy. Ngay lập tức, mấy người hò nhau hát vang trống át tiếng gà gáy. Người Pu Páo quan niệm: tiếng gà gáy và và thiêng liêng, đánh thức cả ông mặt trời dậy. Vì thế, người Pu Páo muợn tiếng hát cả mình át tiếng gà và niềm tin hồn nhiên: Người nào làm được như thế thì sang năm mới sẽ hát hay, gặp nhiều may mắn, hạnh phúc.

Nếu đón Tết ở bên làng người Pu Páo, là phải nên chú ý đi chúc Tết vào sáng mùng 1. Chờ đến ông mặt trời được vinh hiển này. Con gái tuổi lớn phải chú ý mà vào nhà người ta, đó là đi vào tuổi kỳ. Họ sẽ năm này gặp đi vào xúi quẩy, rầy ro, làm ăn không phát tài. Còn con trai thì đến càng sớm, chơi nhà càng vui. Tết nhiên ai cũng mong ngóng người đến chúc Tết nhà mình phải là người khỏe mạnh, lịch sự, làm ăn không kém.

Tranh nộm cốm

Sáng mùng 1, lúc 4-5 giờ, người Nùng ở vùng cao phía Bắc có tục đi tranh nộm. Ai lấy được sớm thì nhà này có lộc nhiều. Người Pu Páo thì gọi đó là “nộm vàng nộm bạc”. Đi lấy nộm là lấy lộc xuân. Nhưng trước khi lấy nộm mang về người Pu Páo không quên thắp nén hương, cầu khấn thần nộm cho chuý mãi. Gánh nộm này, người Pu Páo mang theo về nhà, thay toàn bộ nộm cũ. Lấy nộm này rửa sạch, rửa xong đổ hết vào trong nhà, chỉ không được đưa ra ngoài sân. Vì đó là nộm bạc, nộm vàng, là của cải.

Theo phong tục cò a ngòi Tây Bắc C, sáng mùng 1, ra giêng làng lỵ n c ph i b ti n đ mua n c. Khi nào có đ c 3 ng i b ti n vào giêng thì ng i th 4 đi lỵ n c đ c lỵ s ti n đó mang v . Ai cũng mong mình là ng i th 4 đ đ c may m n c năm.

Vào th i kh c giao th a, ng i Cao Lan cũng xu t hành đi lỵ n c v cúng gia tiên. Khi đi lỵ n c, ch nhà mang theo 1 th h ng đ c u kh n th n n c cho xin n c và phù h cho dân làng có đ n c u ng, m a thu n gió hoà, mùa màng b i thu. N c sau khi cúng gia tiên, ph n còn l i th ng cho tr đang đi h c u ng 3 ng m. M i l n tr c khi u ng ph i nín th và có quy n c lỵ 1 đi u. Ng i Cao Lan tin r ng: Nh ng ng m n c đó s làm con ng i thông minh sáng đ , h c gi i, có chí ph n đ u.

Càng dính nh i u tro càng nh i u may m n

T t c truy n c a ng i Gi Triêng Kon Tum g i là *Cha ch* , t c là *ăn than*. Tr c t t ba ngày, ba chàng trai to kho c a làng đ c già làng c lên r ng đ t c i thành nh ng đ ng than l n, mang v làng. Dân làng ch s n. Ng i ta n u xôi, vu t lên cây gi khô r i đ t lên. M i ng i xúm nhau h t tung hai lo i tro đó, sao cho cho nó bay lên cao. Ai dính nh i u tro nh t thì s may m n, mùa màng s t t i. M i ng i c m m t n m xôi ném lên mái nhà. N m xôi c a ai dính trên đó, ch c ch n ng i đó năm m i s có 100 gùi lúa. Sau đó, ng i ta s c t than đi. Sau hai ba ngày, ng i l n trong gia đình s lỵ than đem đi mài đ a, dao, rìu đ b t đ u m t mùa s n xu t m i.

Chúc t t b ng l i hát, ti ng c ng

Qua giao th a, ng i M ng Tân Lạc, Hoà Bình đánh ba h i chiêng. Sáng s m, ng i ch gia đình xu ng đ i sân g i trâu bò v chu ng v i quan ni m: Sáng s m g i trâu bò v thì cái năm y gia đình có nh i u trâu h n. Sáng s m mùng 1, con gái con trai đ u ph i đi t m đ c i b h t t t c nh ng cái x u c a năm cũ. Sau đó, c m c ng c m chiêng, t u vang bài c ng *X c bùa*, đ n t ng nhà hát *X c bùa* chúc t t. Ti ng c ng “bong, bính, bong...” r n rã kh p m ng kh p b n.

L h i g i đ u... chi u mùng 1 t t

Ngọai Thái trng Qunh Nhai, Sơn la có h n m t l h i g i đ u vào đúng 1 gi chi u 30 t t. Tết c già làng, trng b n, t già đ n tr hò nhau xu ng b sông đ t ch c l g i đ u v i mong mu n xua đi nh ng nh c nh n, v t v trong năm qua và c u cho năm m i m nh kh e, mùa màng t i t t. L g i đ u k t thúc là đ n cu c vui đua thuy n gi a nam và n . Ng i ta t ch c ném còn, xòe vòng... Trai gái đ c d p vui ch i tho thích.

Phong t c đón t t c a các dân t c dù khác nhau nh ng đ u có m t đi m chung là trong nh ng ngày đ u năm m i, m i ng i đ c bi t quan tâm đ n cách ng x v i hàng xóm láng gi ng, b n bè và ng i thân trong gia đình. Ai cũng vui v , h h i, thân tình trong không khí m áp c a mùa xuân. Ai cũng s to ti ng thì s b “dông” c năm. Đón t t m ng xuân cho dù có khác nhau t c l nh ng l i đ u g p nhau t tình th n nhân văn, t khát v ng m no, h nh phúc và th nh v ng./.

Minh Hu

